

Viering in De Tronk - Kerk op IJburg op de zondag van de Drie-eenheid op 3 juni 2007

Lezingen: Spreuken 8: 22-31; Joh.16: 12-15

Preek door Leo Nederstigt

Zusters en broeders,

Er zijn genoeg mensen voor wie zo'n woord als 'drie-eenheid' een vreemd en onbegrijpelijk woord is. Net als joden en Moslims geloven we in één God. Maar wij christenen noemen God: Vader, Zoon en heilige Geest. Het lijkt een beetje op een rekenkundige formule, die nauwelijks het mysterie of het geheim dat we vieren kan benaderen of uitdrukken. De Bijbel kent dit woord niet. Als we dieper willen doordringen in het geheim dat wordt uitgedrukt, dan kunnen we misschien beter te rade gaan bij lezingen uit Johannes, waarvan we een heel klein gedeelte hebben gelezen. In zijn toespraak bij het laatste Avondmaal, vertelt Jezus over zijn bijzondere relatie met de Vader en Hij spreekt over de heilige Geest.

Dat is dan ook het eerste wat ik vandaag naar voren zou willen brengen. Het geheim dat God is wordt uitgedrukt in termen van verbondenheid. "Ik ben in de Vader en de Vader is in Mij", hoor ik in die laatste toespraak. En de Geest die gezonden wordt, zal verkondigen wat hij van Mij, dat is van Jezus ontvangen heeft. Tussen Vader, Zoon en Geest is een diepe verbondenheid. Er is eenheid. De een doet niets zonder de ander. De Zoon komt voort uit de Vader en de Geest wordt gezonden als de Zoon weer met de Vader verenigd is. De een werkt niet zonder de ander. Er is volmaakte eenheid.

Heel mooi vind ik dit uitgedrukt in de icoon van Rublev. In het bezoek van drie mannen aan Abraham heeft de traditie de Drie-eenheid willen herkennen. De drie mannen of personen zitten aan tafel. Hun blikken verraden een diepe verbondenheid. Opmerkelijk vind ik dat er nog plaats is voor een vierde. Wie is die vierde? Voor Gerard van 't Reve is dat heel duidelijk. De vierde persoon, die welkom is in de Drie-eenheid is Maria. Op deze wijze geeft hij aan Maria een plaats waarvan ik betwijfel of ze die wel wil innemen. Of is er nog iets anders bedoeld? Wellicht kunnen met Maria wij allen plaats nemen aan die tafel. Ik bedoel dat wij net als Maria en velen anderen uitgenodigd worden om intens met God, Vader, Zoon en heilige Geest verbonden te zijn.

Ik denk aan onze gewoonte een kruisteken te maken. Zo'n kruisteken slaan we over ons hele lichaam, althans over heel vitale onderdelen daarvan: ons voorhoofd waar onze gedachten zetelen, ons hart waar ons gevoel aanwezig is maar ook onze schouders, waarmee we de lasten van het leven moeten dragen. In het maken van een kruisteken nodigen we God, Vader, Zoon en heilige Geest uit, om te delen in ons leven of beter gezegd: we vragen of ons leven deel mag uitmaken van zijn leven van liefde, barmhartigheid en gerechtigheid.

Het tweede dat ik naar voren wil brengen sluit aan bij de eerste lezing uit het boek Spreuken. Ik begrijp wel dat degenen die de lezing hebben uitgekozen in 'Wijsheid' graag God, de Zoon willen zien. En waarschijnlijk mag dat ook. Maar ik wil graag bij de Schepping zelf stil staan. We hebben er over gezongen in psalm 8, het gezang tussen de beide lezingen.

Ik las van de week en zinnetje dat van Chagall, de schilder afkomstig is. Hij is enorm geboeid door het mysterie van God en aan één van zijn schilderijen heeft hij het woord 'schepping' verbonden. Hij heeft daar een gedicht bij geschreven dat begint met de woorden. Tu m'as rempli les mains - U hebt mij de handen gevuld. De schilder wordt zichzelf gewaar als onderdeel of als toeschouwer van de schepping. Die is mooi en verschrikkelijk. Ze is mooi in de natuur, in mooie of hartelijke mensen, in zon en maan, water en luchten. Maar ze is ook verschrikkelijk: in storm en regen, in haat, in gewelddadigheid, in het lijden en in het verdriet dat je overal gewaar wordt. 'U heeft mij de handen gevuld'. Ik versta dit zo: 'U heeft mij de mogelijkheden gegeven om te gaan met het mooie maar ook met de schaduwzijden van de schepping. Alles is vol van uw aanwezigheid.'

Chagall kan schilderen. Hij heeft handen en penselen om iets tot uitdrukking te brengen. En wij? Hij heeft ons de handen gevuld. Wij mensen zijn zo verschillend en zo wonderlijk. Ieder van ons heeft iets eigens en - in mijn ogen - ook iets heel kostbaars. En dat eigene is gelijk een instrument om met dat mooie en dat verschrikkelijke van de werkelijkheid om te gaan. En dat kan omdat die werkelijkheid ook Schepping is en daarom vervuld van Gods aanwezigheid. Die aanwezigheid onthult zich in de Schepper zelf, de oorsprong van wat is, maar ook in de Menswording, in de Zoon in wie - voor mijn gevoel - het lijden zo'n andere en geladen betekenis heeft gekregen, ontdaan van alle zinloosheid. De Schepping is ook vol van de Geest die overvloedig en royaal is uitgestort over alles en allen. "De Geest heeft heel het aardrijk vervuld", zongen we in een heel oud Pinksterlied.

Ook hier is het geheim van de Drieëenheid niet iets dat buiten ons om gebeurt. We maken er deel van uit. Wij zijn het die op een bepaalde wijze in de werkelijkheid staan en er naar kijken. We worden uitgenodigd tot eerbied, verwondering en uitgedaagd medewerkers te zijn.

Dan wil ik tot slot nog iets proberen te zeggen over één zin uit het Evangelie die me zo boeit. 'De Geest zal u de komende dingen aankondigen'. Dat doet de Geest niet uit zichzelf, maar Hij spreekt al wat Hij hoort. Ik beluister hier een soort dynamiek in. De Geest verzint niet iets nieuws. De Geest is adem van God zelf. Ze waait waar ze wil, maar is wel uitdrukking, stroom, warmte of vuur van God zelf. Die adem of die gloed opent toekomst voor ons. Wat die toekomst is of die komende dingen, weten we niet, maar het kan haast niet anders of dat moet wel Gods wereld zijn. En die wereld is vol van leven, van vrede, van gerechtigheid. De Geest die van God uitgaat, leidt ons ook weer naar God toe. Dat is dynamiek of beweging die vol is van liefde, van dienstbaarheid, van gerechtigheid. God als drie - eenheid is niet op de eerste plaats bedoeld als een theologische stelling. Ze is bedoeld als een beweging, een dynamiek die ons verder brengt naar een hoopvolle toekomst. En wij mogen dragers en draagsters zijn van die toekomst.

Een jonge vrouw uit de parochie die ernstig ziek is vraagt me nogal eens om drie kaarsjes aan te steken. 'Ik heb vertrouwen in de Drie-eenheid'. Zou dat zijn vanuit een diepe intuïtie dat ze mag leven met en in God en daarom vertrouwen mag hebben in de toekomst? Dit feest is in ieder geval een feest van vertrouwen dat we met God verbonden mogen zijn en blijven. In en door ons wil God werken en voor ons de toekomst openen en menselijk maken.